

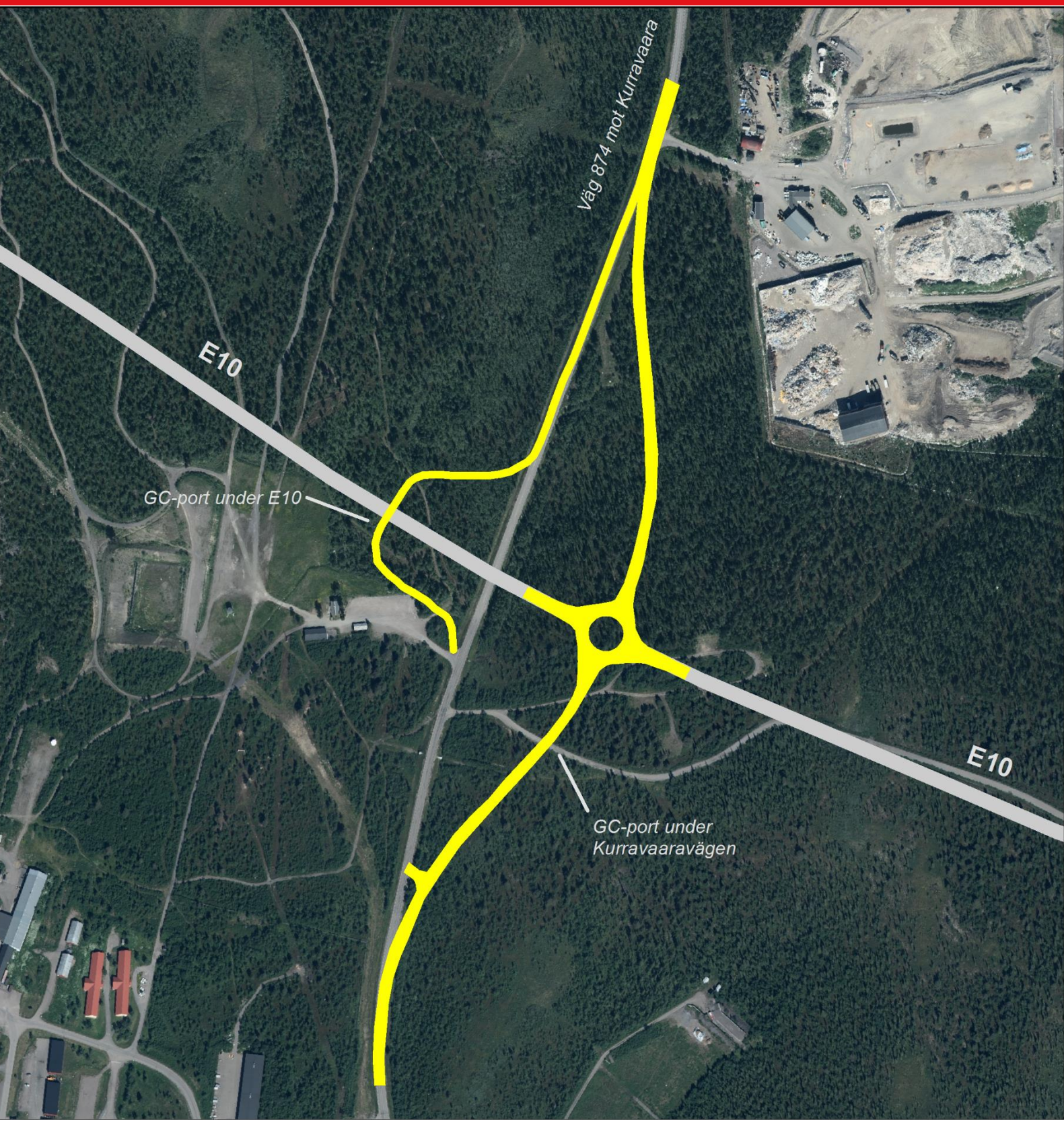
GESTALTNINGSPROGRAM

Vägplan för anslutning till ny E10 i området vid Kurravaaravägen, Kiruna

Kiruna kommun, Norrbottens län

2016-01-15

TRV 2015/18813

Trafikverket

Postadress: Trafikverket, Box 809, 971 25 Luleå

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Gestaltungsprogram. Vägplan för anslutning till ny E10 i området vid Kurravaaravägen, Kiruna.

Författare: Leif Wiklund och Björn Gordonsson, Sweco

Dokumentdatum: 2016-01-15

Ärendenummer: TRV 2015/18813

Kontaktperson: Annika Larsson, Trafikverket

Innehåll

1. GESTALTNINGSPROGRAMMET	4
2. BESKRIVNING AV LANDSKAPET	5
2.1. Landskapsanalys	5
2.2. Landskapet i ett närmare perspektiv	5
3. MÅL FÖR GESTALTNING AV NY E10	6
3.1. Vägens inre och yttre rum	6
3.2. Gestaltningssmål	7
4. GESTALTNINGSPRINCIPER	7
4.1. Bankar i fjällskogen	7
4.2. Jordskärningar	8
4.3. Diken, trummor och brunnar	8
4.4. Cirkulationsplatser	8
4.5. Vägutrustning	9
4.6. Vegetation	10
4.7. Portar under vägen	10
5. FORTSATT ARBETE	11
6. KÄLLOR	11

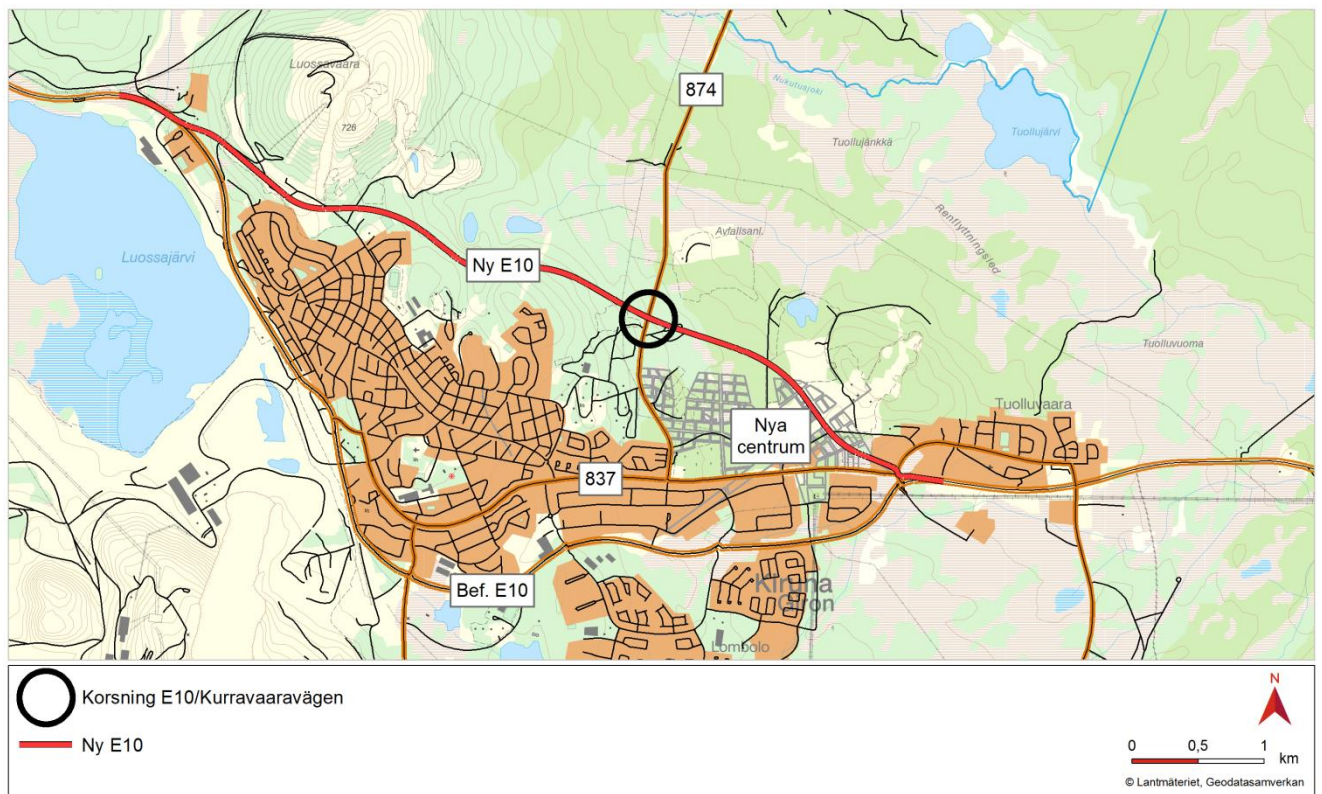
1. Gestaltningsprogrammet

Det övergripande syftet med ett gestaltungsprogram är att säkra en hög arkitektonisk kvalitet i vägprojekt. I enlighet med väglagen ska en estetisk utformning eftersträvas och hänsyn ska tas till stads- och landskapsbild samt natur- och kulturvärden.

Gestaltungsprogrammet beskriver riktlinjer för utformning av vägen och dess omgivning. Programmet är en del av vägplanen som ligger till grund för fortsatt projektering. Det ska ses som ett hjälpmedel och en metod i arbetet med att utforma vägmiljöer på ett estetiskt sätt.

I den tidigare arbetsplanen har ett gestaltungsprogram för hela nya E10 tagits fram, där bl.a. väg- och släntutformning, cirkulationsplatser, broar, bullerskydd och belysning behandlas. Kurravaaravägens nya anslutning hör samman med nya E10 och principerna i detta ska gälla även denna vägplan.

I Kiruna kommuns utvecklingsplan för stadsomvandlingen beskrivs området norr om den blivande bebyggelsen som skogsmark med möjlighet att röra sig ut i det omgivande landskapet. Naturmarken kan kompletteras med inslag som sittplatser och lekplatser i zonen närmast kvarteren.

2. Beskrivning av landskapet

2.1. Landskapsanalys

I arbetsplanens gestaltungsprogram gjordes en landskapsanalys. Korsningen med Kurravaaravägen ligger inom det större karaktärsområdet "Fjällskog" som sträcker sig mellan de gruvpräglade områdena kring Tuolluvaara och Luossavaara. Området beskrivs så här i gestaltungsprogrammet:

De sydöstvända sluttningarna i Tuolluvaara är beväxta med gammal barrblandskog. Högre upp i terrängen glesnar barrskogen och vid Varggropen står några enstaka tallar, vida och karaktärsfulla. Högst upp på Sandstensberget och västerut dominerar fjällbjörkskogen. Här och var på Sandstensberget finns berg i dagen och sten- och blockfält. Utblicken mot sydöst bjuder på öppna naturvidder och Torneälvdal i fjärran.

Området är genomkorsat av spår, leder och stigar. Från Varggropen utgår "Jägarspåret", ett 5 km långt elljusspår i varierad terräng. Här finns en värmestuga med omklädningsrum och duschmöjligheter som är öppen under skidsäsongen. Vidare upp på Sandstensberget finns många stigar och hela berget är ett populärt strövområde. På bergets nordvästra sida finns en djup ravin, ett vattenfylt gruvhål och Bogdanofftjärn. Från Matojärvi idrottsplats/skidstadion utgår många olika spår, bl.a. världscupspår, motionsspår, midnattssolsstigen, hundspår mm. Terrängen är småkuperad med tät fjällbjörkskog och risvegetation. Anslutningsspår finns mellan världscupspåren i Matojärvi och jägarspåret i Varggropen.

Värden

- Utblicken från Sandstensberget
- Landmärke – lavarna i Tuolluvaara
- Landmärke - Luossavaara
- Spår, leder och stigar
- Fjällskogen

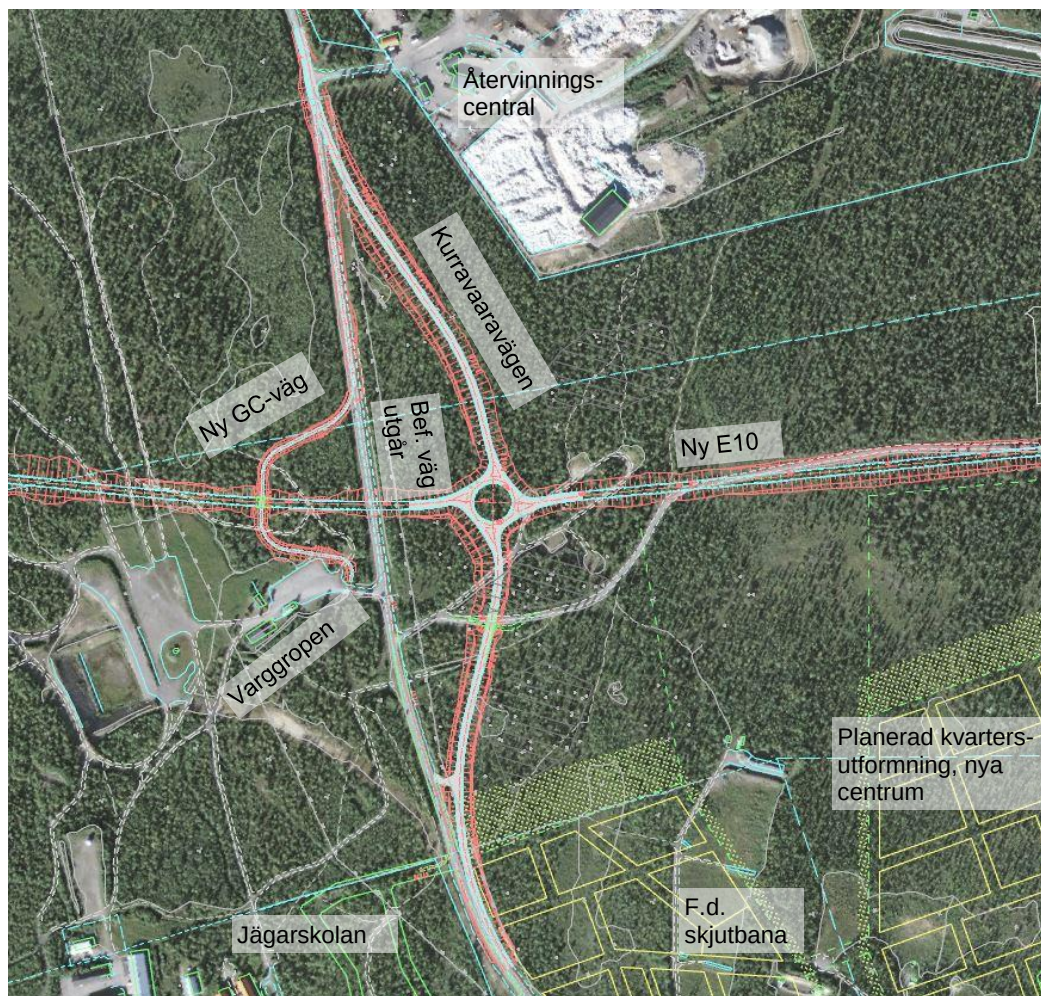
2.2. Landskapet i ett närmare perspektiv

Utblicken och landmärkena som nämns ovan är inte relevanta värden i denna vägplan som endast berör ett mindre område kring Kurravaaravägen.

Skogen sätter sin prägel på landskapet i vägplaneområdet. Mellan Tuolluvaara och Kurravaaravägen sluttar marken åt öster och området domineras av tall och gran med inslag av små myrar. Barrskogen är gammal och lavrik med fältskikt av ris och mossor. Väster om Kurravaaravägen, där terrängen stiger upp på Sandstensberget, minskar barrinslaget och fjällbjörkskogen tar över.

Även om området präglas av skogsmark är det stadsnära och omges av olika slags exploateringar. I norr finns kommunens deponi och återvinningscentral. I sydväst ansluter bebyggelsen på Jägarskoleområdet och i nordväst finns Varggropens friluftsområde med spår och leder. Intill vägplanens område finns skjutbanor och längre österut ligger en bågskyttebana och en golfbana.

I framtiden kommer Kirunas nya centrumbebyggelse att ligga sydöst om vägplaneområdet. Den nya sträckningen och cirkulationsplatsen kommer även då i huvudsak att ligga i skogsmark. Den sydligaste delen av vägplanområdet ligger i gränsen till de planerade kvarteren.

Planerad sträckning av Kurravaaravägen och anslutning till ny E10

3. Mål för gestaltning av ny E10

Följande mål angavs i gestaltningsprogram för E10. Flera av målen är generella och därmed relevanta även för denna vägplan medan vissa mål rör andra, specifika, delar av E10. De tas ändå upp för att ge sammanhang med det större E10-projektet.

3.1. Vägens inre och yttre rum

Vägens inre och yttre rum handlar om trafikantens närmiljö respektive vägens relation till omgivande stad och landskap. Målen för vägens utformning kan skilja sig åt beroende på om man vänder sig inåt eller utåt i vägrummet.

Målen för vägens inre rum relateras till trafikantperspektivet. Här eftersträvas en tydlig och konsekvent utformning som underlättar orienterbarheten och samspelar med trafiksäkerhetsaspekter. Vägens placering i landskapet och dess linjeföring är av stor betydelse för hur den upplevs av dem som färdas på vägen. Det inre rummet präglas även av den utrustning som är nödvändig i vägrummet; stödmurar, räcken, belysning och skyltar.

Vägens yttre rum relateras till åskådarperspektivet. Målet med utformningen av det yttre rummet är att anpassa vägen till stadens och landskapets värden och struktur.

En så tilltalande miljö som möjligt ska skapas för betraktaren vid sidan av vägen. Ett påtagligt element som påverkar vägens yttre rum är tex. broar som ses från omgivningen.

3.2. Gestaltningensmål

- Den barriärverkan som väg E10 skapar, visuellt och fysiskt, minimeras i möjligaste mån genom med god anpassning till landskapets karaktär och väl placerade passager.
- Passager för korsande friluftsstråk, spår och stigar utformas så att de upplevs som attraktiva och trygga med god genomsikt.
- Väg E10 utformas på ett sådant sätt att trafikanter lätt kan orientera sig i förhållande till staden. Detta sker genom medveten utformning av utblickar från vägen mot stad och landskap samt mot tydligt igenkännbara landmärken.
- Cirkulationsplatser i öster och i väster ges en stadsmässighet med omsorg i detaljer. Cirkulationsplatsen i öster utformas med hänsyn till att den utgör entré till staden.
- Ingrepp i fjällskogen minimeras i möjligaste mån.
- De två långa broarna i friluftsområdet vid Matojärvi utformas med hög arkitektonisk kvalitet och god design (ej relevant i denna vägplan).
- Vägens sidoområden utformning ska anpassas till omkringliggande terräng och vegetation.
- Bullerskärmar längs vägen utformas på ett sådant sätt att de inte skapar en visuell barriär (ej relevant i denna vägplan).

4. Gestaltningensprinciper

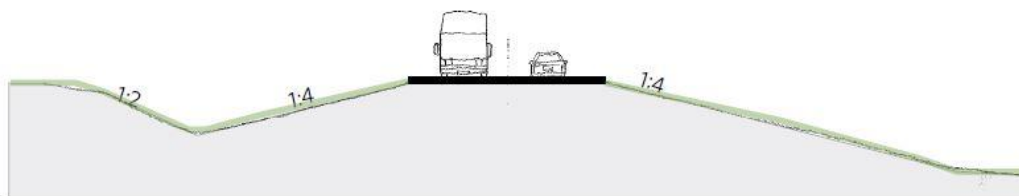
Övergripande utformningssprinciper syftar till att redogöra för hur gestaltningensmålen ska genomföras. Utformningsprinciperna arbetas in i vägplanen och utgör därmed grunden för vidare bearbetning i nästa skede, bygghandlingsskedet.

I arbetsplanens gestaltningsprogram gavs principer för utformning av olika delar av väganläggningen. Följande delar är relevanta för denna vägplan, (vissa mindre anpassningar har gjorts för denna vägplan).

4.1. Bankar i fjällskogen

Bankar i skogsmark utformas enligt normalsektion med 1:4 lutning. För att få ett naturligare utseende på slänterna och få dessa att smälta in i landskapet täcks slänterna med tillvaratagna avbaningsmassor från väglinjen.

Kurravaaravägen ligger på bank, 0–3 meter hög på en sträcka av ca 200 m resterande del ligger i låga skärningar .

Normalsektion

4.2. Jordskärningar

Jordskärningar utformas med en största lutning på 1:2. Släntkrönet bör om möjligt anpassas till naturliga terrängformer för att skapa harmoniska övergångar mellan påverkad och icke påverkad mark. Släntkrönet utformas med storradie för att slänten ska få en naturlig form.

Om skärningar kräver erosionsskydd täcks dessa med avbaningsmassor från platsen.

4.3. Diken, trummor och brunnar

Vägens sidoområden anpassas efter omgivande karaktär. Diken utformas med skålform enligt normalsektion. Trumöppningar ska snedskäras eller förses med trumöga istället för rak ände.

Brunnar placeras med brunnslocket i nivå med omgivande mark.

4.4. Cirkulationsplatser

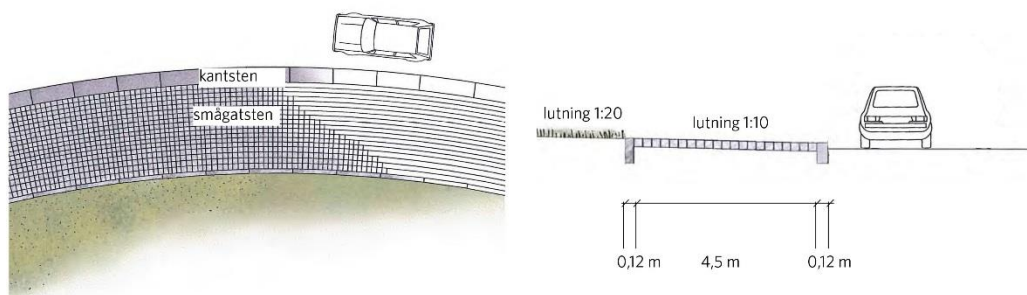
Längs den nya vägen planerades i den tidigare arbetsplanen 2 st cirkulationsplatser; i mötet med staden i öster vid Tuollavaara, "Entré Öst" och i väster strax väster om Karhuniemi. Cirkulationsplatserna är belägna i ett stadsnära sammanhang varför de bör ägnas stor omsorg. Generellt för samtliga cirkulationsplatser är att de ska:

- bidra till hög trafiksäkerhet
- ge uttryck för platsens betydelse
- vara ljussatta

Cirkulationsplatsen vid Kurravaaravägen blir en tredje cirkulationsplats på E10. Denna gestaltas på liknande sätt.

Rondellens ytterkant

Rondellernas ytterkant markeras med en fasad granitkansten och innanför denna en yta bestående av smågatsten, med bredden 5 m, se illustration nedan, som sätts i lutning 1:10. Den hårdgjorda ytan avslutas mot den inre gröna delen med en granitkansten, som sätts med överkant i nivå med gatstensytan. Den nedfällda kantstenen stabiliserar gatstensytan och gör att den bättre klarar eventuella påkörningar.

Rondellens ytterkant, plan och sektion

Den inre cirkeln

Rondellens inre cirkel ges en svag välvd form för att bli synlig för trafikanten, lutning 1:20, eller vad som är lämpligt för platsen.

Cirkulationsplatsens belysning

Cirkulationsplatserna belyses med funktionsbelysning i cirkulationsplatsernas ytterkant. Effektbelysning av olika slag föreslås.

Gestaltningförslag

Rondellen i väster, vid Karhuniemi, ligger i låg risvegetation och fjällbjörkskog. Den föreslås få en låg kulle med vegetation av sedummatta som påminner om fjällheden. Rondellen i öster, vid Tuolluvaara, ligger i ett låglänt landskap och föreslås få en grund vattenspegel.

På motsvarande sätt kan rondellen vid Kurravaaravägen anknyta till omgivande skog. Rondellen ges en svagt välvd form. Sedummatta kan täcka delar av marken men även t.ex. ljung kan planteras. Grupper av vide och fjällbjörk ger volym. Dessa kan belysas.

I detta område finns bestånd av äldre tallar, av vilka en del finns nära cirkulationsplatsen. Om några av tallarna står på lämplig plats i förhållande till cirkulationsplatsen kan de göras synliga från vägen och fördes med effektbelysning. Detta skulle stödja gestaltningmålet om landmärken.

Cirkulationsplatsen kommer även i framtiden att ligga i skogsmark, utan visuell kontakt med bebyggelsen, och en mer stadsmässig gestaltning kan inte motiveras.

4.5. Vägutrustning

Belysning

Målet med belysning är att ge en god visuell ledning och överblickbarhet liksom trygghet för alla trafikantslag. Stolphöjd anpassas till omgivningen och belysningens funktion. Belysningsarmaturerna ska vara anpassade för att minimera bländning och ljusförorening.

Den nya vägen belyses enbart vid korsningar/cirkulationsplatser. Samtliga broar/portar är passager för spår, leder och stigar och ska ljussättas. Passagerna är väl upplysta för att öka trygghetskänslan. Belysningen ska vara indirekt, dvs ljuset lyser mot tak och väggar, se figur unedr kap 4.7. Vid val av armatur och placering skall risken för vandalisering beaktas. Belysningsstolpar placeras direkt utanför portarna.

Skyltar

Trafikskyltning styrs av lagstiftning och kan inte påverkas mer än i relativt liten uträkning vad gäller placering, omfattning och utformning. En avstämning ska dock ske mellan projektets skyltansvariga och projektets gestaltungsansvariga.

Skyltar placeras på ett sådant sätt att de inte skymmer utblickar från väg eller på annat sätt innebär störningar i omgivningen (ljus, sikt etc).

Räcken

Vägen utrustas med räcken i anslutning till broar/ portar och där höjdskillnaden är stor mellan väg och omgivande mark. Räcken ska utformas så att det uppfyller gällande krav för räcken längs vägar. Vägrräcken typ rörräcken "System Safeline" förslås.

Rörräcke

4.6. Vegetation

Vegetationen ska vara anpassad till omgivningens karaktär och kräva ett minimum av skötsel. För att anpassa vägen till landskapet täckes slänterna. I det öppna området i Tuollavaara och längs vägen ovanför staden är slänterna täckta med ett ytskikt av gräs. I skogsmark täcks vägens slänter med tillvaratagna avbaningsmassor från väglinjen. Avbaningsmassorna läggs upp i separata högar på upplagsyta.

Rondellytans gröna del föreslås bestå av "Sedummatta" (typ Viacon eller Vegtech), som är en färdig produkt bestående av torvsjok med fetbladsväxter, vilka läggs ut på iordningsställd yta.

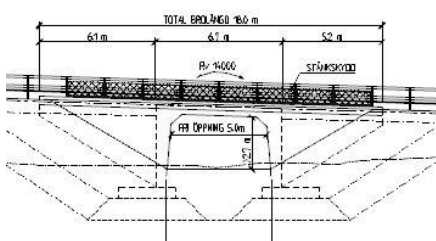
4.7. Portar under vägen

En passage byggs i form av en bro/port, i ett läge där påverkan på området med värdefull skog blir liten som möjligt. Öppningen för porten är min 5 meter bred och den fria höjden är ca 2,7 meter. Lämplig brotyp är en plattramsbro i betong med raka vingar längs överliggande väg, se figur nedan.

Portar läggs om möjligt där det finns naturliga lågpunkter i terrängen för att minska schakt och ingrepp i landskapet.

Belysning

Eftersom samtliga portar/broar, som behandlas här, är viktiga passager för det rörliga friluftslivet ska de ljussättas. Belysningen ska vara indirekt, dvs väggar och undersida ska beskrivas med ljus, se figur nedan.

Port, elevation

Indirekt belysning i gångtunnel. Exempel.

5. Fortsatt arbete

I nästa skede ska de föreslagna åtgärderna i gestaltningsprogrammet konkretiseras och överföras till ritningar och beskrivningar i bygghandlingen.

Bankar och slänter

Utformning av bankar och slänter för en bra anslutning till befintlig mark detaljstuderas.

Cirkulationsplatser

Ett detaljförslag för cirkulationsplatsen tas fram där ingående delar beskrivs och definieras. Cirkulationsplatsernas omgivning detaljstuderas; utformning och terränganpassning.

Portar

Broarnas funktion som funktionella och trygga passager för det rörliga friluftslivet arbetas vidare med. Portarna studeras mer vad gäller mötet med befintlig mark, brokoner, slänter, belysning mm.

Avbaningsmassor

I bygghandlingen ska masshanteringen beskrivas närmare till exempel hur befintliga avbaningsmassor i väglinjen och på föreslagna etablerings- och upplagsytor ska användas, hur dessa tas till vara och läggs upp i särskilda upplag för att användas till släntbeklädning och återställning.

6. Källor

Trafikverket. 2013. Gestaltningsprogram. Arbetsplan ny del väg E10. TRV 2012/16929.

Trafikverket. 2013. Miljökonsekvensbeskrivning. Arbetsplan ny del väg E10. TRV 2012/16929.

Kiruna kommun. Fördjupad översiktsplan Kiruna C 2014.

<http://www.kiruna.se/Kommun/Bygga-bo-miljo/Oversiktsplaner/Fordjupad-oversiktsplan-KirunaC-2013/>

Kiruna kommun. Utvecklingsplan för det nya centrumområdet.

<http://kiruna.se/Stadsomvandling/Nya-Kiruna/Utvecklingsplan-for-nya-Kiruna/>

Trafikverket, Box 809, 971 25 Luleå. Besöksadress: Sundsbacken 2-4.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 0243- 750 90 T

www.trafikverket.se